

# OBSAH

ÚVODEM .....	9
<b>1. HISTORICKÉ KOŘENY SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY .....</b>	<b>11</b>
1.1 Myšlenky o výchově a společnosti v odkazu antického myšlení .....	12
1.1.1 <i>Výchova a společnost v názorech řeckých a římských myslitelů</i> .....	12
1.1.2 <i>Péče a starost o druhé v antické kultuře</i> .....	13
1.2 Sociálně pedagogické myšlení ve středověku .....	15
1.2.1 <i>Středověké uspořádání společnosti a křesťanský ideál člověka</i> .....	15
1.2.2 <i>Praktická pomoc bližnímu ve středověké společnosti</i> .....	16
1.3 Raněnovověké názory na výchovu a společnost a jejich sociálně pedagogické souvislosti .....	19
1.3.1 <i>Sociálně pedagogické myšlení raného novověku</i> .....	19
1.3.2 <i>Humanistické ideály a jejich odraz v sociálních vizích raného novověku</i> .....	19
1.3.3 <i>Řešení otázek chudoby v díle J. L. Vivese</i> .....	23
1.3.4 <i>J. A. Komenský jako inspirace pro sociálně pedagogické myšlení</i> .....	24
1.3.5 <i>Sociální a pedagogické představy v epoše střetu náboženství a racionalismu</i> .....	30
1.3.6 <i>Kořeny sociální pedagogiky v díle osvíceneckých filozofů a pedagogů</i> ..	32
1.3.7 <i>Výchova a péče o druhé v životě a díle J. H. Pestalozziho</i> .....	34
<b>2. VZNIK SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY JAKO VĚDY A JEJÍ ROZVOJ V 19. A NA POČÁTKU 20. STOLETÍ. ....</b>	<b>37</b>
2.1 Podmínky pro zformování sociální pedagogiky jako vědecké disciplíny ..	37
2.2 Praktický proud sociální pedagogiky .....	39
2.2.1 <i>Středoevropská tradice praktické sociálně pedagogické činnosti</i> .....	39
2.2.2 <i>Anglosaská tradice sociálně pedagogické práce</i> .....	43
2.2.3 <i>Příklad italské sociálně pedagogické praxe – don Bosco</i> .....	45
2.2.4 <i>Ruská tradice sociálně pedagogické práce</i> .....	45
2.3 Teoretický proud sociální pedagogiky .....	47
2.3.1 <i>Osobnosti teoretické sociální pedagogiky v Německu</i> .....	47
2.3.2 <i>Osobnosti teoretické sociální pedagogiky v Polsku</i> .....	50

2.3.3	<i>Osobnosti teoretické sociální pedagogiky na Slovensku . . . . .</i>	52
2.3.4	<i>Osobnosti teoretické sociální pedagogiky v českých zemích . . . . .</i>	54
<b>3.</b>	<b>SOUČASNÉ POJETÍ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY JAKO VĚDECKÉ DISCIPLÍNY. . . . .</b>	<b>61</b>
3.1	Vymezení pojetí sociální pedagogiky . . . . .	61
3.1.1	<i>Pohledy na podstatu sociální pedagogiky . . . . .</i>	61
3.1.2	<i>Dimenze sociální pedagogiky. . . . .</i>	63
3.2	Vymezení předmětu sociální pedagogiky . . . . .	64
3.2.1	<i>Sociální pedagogika v užším a širším pojetí . . . . .</i>	66
3.3	Obsahová vymezení sociální pedagogiky . . . . .	67
3.3.1	<i>Předmět sociální pedagogiky v historickém pohledu. . . . .</i>	67
3.3.2	<i>Současné vymezování předmětu sociální pedagogiky . . . . .</i>	68
3.3.3	<i>Aktuální témata sociální pedagogiky . . . . .</i>	71
3.3.4	<i>Problematika vymezení profese sociálního pedagoga . . . . .</i>	73
<b>4.</b>	<b>VÝCHOVA, SOCIALIZACE A PROSTŘEDÍ V ZORNÉM ÚHLU SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY. . . . .</b>	<b>86</b>
4.1	Prostředí a jeho význam při řešení úkolů sociální pedagogiky . . . . .	86
4.2	Socializace a výchova jako východiska sociální pedagogiky . . . . .	90
4.2.1	<i>Proces socializace v kontextu sociální pedagogiky. . . . .</i>	90
4.2.2	<i>Výchova v kontextu sociální pedagogiky . . . . .</i>	93
4.2.3	<i>Vztah prostředí a výchovy v sociální pedagogice . . . . .</i>	97
<b>5.</b>	<b>VÝCHOVNÁ PROSTŘEDÍ A SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA . . . . .</b>	<b>101</b>
5.1	Rodina v zorném úhlu sociální pedagogiky . . . . .	101
5.1.1	<i>Rodina a proměny jejích funkcí. . . . .</i>	101
5.1.2	<i>Současná rodina a její problémy . . . . .</i>	112
5.2	Vrstevnické skupiny a sociálně pedagogická činnost . . . . .	118
5.3	Lokální prostředí a jeho role ve výchově člověka . . . . .	122
<b>6.</b>	<b>PROSTŘEDÍ INSTITUCIALIZOVANÉ VÝCHOVY – ŠKOLA A SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA . . . . .</b>	<b>126</b>
6.1	Charakter socializačního a výchovného prostředí školy z pohledu sociální pedagogiky . . . . .	126
6.1.1	<i>Škola jako významné socializační prostředí . . . . .</i>	127
6.1.2	<i>Výchovné a preventivní působení ve škole – prostor pro sociální pedagogiku . . . . .</i>	128

6.2	Sociálně patologické jevy a sociální deviace ve školním prostředí. . . . .	133
6.2.1	<i>Vymezení problematiky sociálních patologií a deviací . . . . .</i>	<i>133</i>
6.3	Projevy sociálních deviací a rizikového chování ve školním prostředí. . .	140
6.3.1	<i>Závislost na návykových látkách . . . . .</i>	<i>144</i>
6.3.2	<i>Problematika tzv. virtuálních drog (počítačové hry a internet, televize, video) . . . . .</i>	<i>151</i>
6.3.3	<i>Hazardní a patologické hráčství . . . . .</i>	<i>152</i>
6.3.4	<i>Problematika záškoláctví . . . . .</i>	<i>154</i>
6.3.5	<i>Agresivita a její projevy ve školním prostředí. . . . .</i>	<i>155</i>
6.3.6	<i>Šikana. . . . .</i>	<i>157</i>
6.3.7	<i>Vandalismus . . . . .</i>	<i>161</i>
6.3.8	<i>Ostatní formy násilného chování u žáků základních či středních škol</i>	<i>163</i>
6.3.9	<i>Xenofobie, rasismus, intolerance a antisemitismus. . . . .</i>	<i>164</i>
6.3.10	<i>Konflikty dětí se zákonem – predelikvence a prekriminálnita . . . . .</i>	<i>166</i>
6.4	Sociální pedagogika a preventivní programy pro školy . . . . .	170
6.4.1	<i>Zpracování témat prevence do vzdělávacího programu škol . . . . .</i>	<i>171</i>
6.4.2	<i>Spolupráce sociálního pedagoga při realizaci Minimálního preventivního programu ve škole . . . . .</i>	<i>172</i>
6.4.3	<i>Nástroje prevence ve školním prostředí. . . . .</i>	<i>174</i>
6.5	Závěrem – problémy realizace školní prevence jako prostoru pro sociální pedagogiku . . . . .	178
<b>SHRNUTÍ. . . . .</b>		<b>181</b>
<b>SUMMARY . . . . .</b>		<b>183</b>
<b>LITERATURA. . . . .</b>		<b>186</b>
<b>REJSTŘÍK VĚCNÝ. . . . .</b>		<b>198</b>
<b>REJSTŘÍK JMENNÝ . . . . .</b>		<b>202</b>